

strekt afhankelijk geworden was van de gunst van de *Reichskommissar*. In Seyss-Inquart stelde Mussert overigens niet veel vertrouwen; deze was hem te ongrijpbaar en te ondoorzichtig. Merkwaardig is dan wèl dat Mussert een onbeperkt vertrouwen was gaan stellen in Hitler. Had Hitler dan ooit een woord gesproken dat door de Nederlander Mussert beschouwd kon worden als waarborg dat de belangen van het Nederlandse volk bij de *Führer* van het *Grossdeutsche Reich* veilig zouden zijn? Neen. Diep in zijn hart, misschien wel onbewust, leefde in Mussert dan ook enig wantrouwen jegens Hitler, maar het leek wel of de leider der NSB, naarmate dat wantrouwen sterker naar boven trachtte te komen, zich des te hardnekkiger vastklampte aan zijn op niets dan illusies berustend ideaalbeeld van de alwijze en algoede Germaanse leider die bij de herordering van Europa de wezenlijke zelfstandigheid van Nederland zou willen erkennen en respecteren.

Die illusies vloeiden mede uit Musserts denkpatroon voort. Het leidersbeginsel stond bij hem voorop. Welnu, in de simplistische visie van de Utrechtse ingenieur, die een gebrek aan historische kennis paarde aan de behoefte om de ingewikkeldste complexen tot eenvoudige mathematische constructies te herleiden, was er nu eenmaal één Europees continent waar *du* één figuur alle belangrijke beslissingen moest nemen: Hitler. Wel was Mussert in juni '40 geheel ontdaan geweest toen hij het bevel onder ogen gekregen had waarbij uitgerekend Hitler de vorming gelast had van de *SS-Standarte* 'Westland' (die naam alleen al!), wel was hij gaan beseffen dat de in Himmler gepersonifieerde *SS*-ideologie van Nederlands zelfstandigheid en van zijn, Musserts, macht niet veel heel zou laten, maar dat was voor hem slechts een reden te meer geweest om, eigenlijk zonder aanleiding, te vertrouwen dat het hem zou gelukken, op het beslissende moment de *Führer* tot betere gedachten te brengen.

Begin juni had Mussert het 'landverraad' genoemd indien Nederlanders tot de *Waffen-SS* zouden toetreden. Twee weken later was hij gezwicht: er was van het Hoofdkwartier der NSB een circulaire uitgegaan waarin stond dat er geen bezwaar tegen was indien leden zich voor de *Waffen-SS* zouden aanmelden. Enkele honderden deden zulks, vooral jongeren; zij lieten zich met andere Nederlanders die, dunkt ons, hoofdzakelijk op avontuur uit waren, bij de recruteringsbureaus van de *Waffen-SS* keuren en zij vertrokken naar München. Hun ervaringen aldaar werden een bevestiging van Musserts somberste vermoeden: dat het de bedoeling van de *Waffen-SS*-opleiding was, van Nederlanders min of meer Duitsers te maken. De vrijwilligers kregen namelijk tussen drie mogelijkheden te kiezen die alle gekoppeld waren aan het afleggen van een eed van trouw aan Hitler: vier jaren dienst in de *Waffen-SS* en dan, naast het Nederlandse, het Duitse